

Seletuskiri

Juhendi § 1 (juhendi reguleerimisala) kohaselt näeb juhend ette riigi õigusabi osutamise üldise korra.

Advokatuuriseaduse § 43 lg 1 sätestab, et advokaat on õigusteenust osutades sõltumatu ning juhindub seadustest, advokatuuri organite õigusaktidest ja otsustest, advokaadi kutse-eeskriitika nõuetest ning headest kommetest ja südametunnistusest. Advokaat tegutseb riigi õigusabi saaja huvides. Juhendi eesmärk on markeerida olulised küsimused, millega riigi õigusabi osutamisel arvestada tuleb. Konkreetsete otsused ja valikud peab advokaat langetama lähtuvalt kaasuse asjaoludest ja riigi õigusabi saaja huvidest iseseisvalt.

Koostamisel on eraldi juhendid konkreetsete menetlusliikide kohta.

Juhendi § 2 (juhendi eesmärk) kohaselt on juhendi eesmärk juhiste andmine, et tagada asjatundliku ja usaldusväärse õigusteenuse osutamine riigi õigusabi osutavate advokaatide poolt.

Juhendi § 3 (õigusaktide ja advokatuuri siseaktide kohaldamine ning õigusteenuse kvaliteedi tagamine) kohaselt ei erine riigi õigusabi osutamine oma sisu ja kvaliteedinõuete osas õigusabiteenuse osutamisest lepingu alusel. Peamised erisused võrreldes lepingulise teenusega on menetlusliku iseloomuga – eelkõige seonduvalt kliendisuhete loomise ja lõpetamisega ning teostatud töö aruandluse ja selle eest tasu saamise korra ja piiridega. Juhendi § 3 lg 2 annab üldistava ja mitteammendava loetelu olulisematest küsimustest, mida riigi õigusabi korras teenuse osutamisel kvaliteedi tagamiseks arvestada tuleb.

Juhendi § 4 lõike 1 (riigi õigusabi) kohaselt on riigi õigusabi füüsilisele või juriidilisele isikule riigi kulul õigusteenuse osutamine riigi õigusabi seaduses sätestatud alustel ja korras.

Lõike 2 kohaselt tagab advokaadibüroo riigi õigusabi vajajatele advokaadibüroo tööajal selgituste andmise riigi õigusabi seaduses ettenähtud riigi õigusabi saamise aluste ja korra kohta selle eest tasu võtmata. Piisavaks ei saa lugeda üksnes inimesele riigi õigusabi taotluse ja majandusliku seisundi teatise blankettide andmist, vaid tuleb selgitada ka võimalusi abi saamiseks ning taotluse menetlemise korda. Samas ei tähenda riigi õigusabi saamise aluste ja korra selgitamine, et inimesele tuleks anda seisukoht tema konkreetses asjas riigi õigusabi aluste esinemise kohta, vaid talle tuleb üksnes tutvustada, millised dokumendid on riigi õigusabi taotlemiseks vajalik esitada ning kellele need tuleb esitada, kellel ning millistes asjades on riigi õigusabi võimalik saada ja millised on riigi õigusabi andmise viisid, kes on riigi õigusabi osutajateks jms. Isikult ei tohi taolise teavitustöö eest tasu võtta. Selgitustööga võivad tegeleda ka büroos töötavad juristid ja sekretärid.

Lõike 3 sätestab, et kui advokaadil tekib põhjendatud kahtlus, kas kliendil on vastavalt riigi õigusabi seaduse §-dele 6 ja 7 õigus saada riigi õigusabi, on advokaadil õigus esitada kohtule taotlus kontrollimaks riigi õigusabi andmise põhjendatust ja vajadusel otsustamiseks riigi õigusabi osutamise lõpetamist. Kuivõrd sellise taotluse esitamine on piiripealne küsimus tegutsemisest kliendi huvides, siis ei pane juhend otsest kohustust sellist taotlust esitada. Siiski tuleb arvestada, et advokaat peab tegutsema kliendi seaduslikes huvides, ning tegelike

andmeid varjates või andmete muutumisest mitteõigeaegse teatamisega riigi õigusabi kui riigi antava hüve kasutamine ei ole üldjuhul käsitletav kliendi seadusliku huvina, mistõttu selliste taotluste esitamist ei saa lugeda ka keelatuks. Kui kohus leiab, et näiteks isiku majanduslik seisund on vahepeal paranenud sedavõrd, et talle riigi õigusabi andmine tuleb lõpetada, vabaneb advokaat kohustusest osutada isikule õigusabi. Välistatud ei ole, et isiku ja advokaadi kokkuleppel jätkatakse asja arutamist sama advokaadi poolt, aga sellisel juhul peab õigusabi eest advokaadile tasuma juba klient ise.

Juhendi § 5 (riigi õigusabi osutaja määramine) sätestab riigi õigusabi osutaja määramise korra. Alates 2010. aasta 1. jaanuarist nimetab õigusabi osutava advokaadi igas riigi õigusabi asjas uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu taotlusel Eesti Advokatuur riigi õigusabi infosüsteemis. Vastavalt riigi õigusabi seadusele ei ole aga kohtul, prokuratuuril või uurimisasutusel õigust leppida advokaadiga kokku riigi õigusabi osutamises ega määrata riigi õigusabi osutavat advokaati. Eestis kasutusel olevas võistlevas menetluses ei saa üks pool, näiteks uurija või prokurör, valida endale vastaspoolt ehk võistlevat poolt. Vastasel juhul ei ole tagatud kaitseõiguse põhimõte ning isiku õigused kõige paremal viisil. Põhimõtte, mille kohaselt kuulub advokatuuri ainupädevusse riigi õigusabi osutava advokaadi määramine, on oluline selleks, et kaotada isiklikud seosed riigi õigusabi määraja ja osutaja vahel ning tõsta seeläbi riigi õigusabi kvaliteeti ja tagada riigi õigusabi saajate õiguste parem kaitse.

Riigi õigusabi jätkuvuse ja kaitsealuse või esindatava huve arvestades võib olla otstarbekas suunata töö konkreetsele advokaadile. Kui advokaadi nimetamine kohtuniku, prokuröri või menetleja poolt on põhjendatud, siis peavad vastavad põhjendused olema märgitud riigi õigusabi infosüsteemi selgituste lahtrisse. Näiteks, arvestades TsMS § 535 (isikule esindaja määramine kinnisesse asutusse paigutamise menetluses) alusel isikule riigi õigusabi korras esindaja määramise eripära, on kohtunikega kokku lepitud põhimõttes, et kohtud ei esita üldjuhul üheks päevaks üle kolme taotluse advokaadi määramiseks, kusjuures ühe taotluse raames võib advokaat kokkuleppel kohtunikuga võtta kohapeal täitmiseks veel kuni neli täiendavat asja. Reeglina ei tohiks olla ühes päevas üle kolme riigi õigusabi asja advokaadi kohta, kuid erandina võib advokaat täita kohapeal kokku kuni viis asja¹.

Lõige 3 sätestab, et riigi õigusabi infosüsteemis vastu võetud tellimuse edasi andmine teisele advokaadile ei ole lubatav, väljaarvatud ajutise asendaja määramisel põhjendatud juhtudel või kliendi nõusolekul. Juhatus on 26.01.2010. aasta toimunud istungil märkinud, et riigi õigusabi infosüsteemis vastu võetud tellimuse edasiandmine teisele advokaadile ei ole lubatav. Enne tellimuse vastuvõtmist peab advokaat veenduma, et tal on võimalik asuda tellimust täitma. Riigi õigusabi infosüsteemis vastuvõetud tellimusest, mida advokaadil ei ole võimalik täitma asuda, loobumiseks tuleb arvestada riigi õigusabi seaduse sätetega ja esitada vastavasisuline taotlus kohtusse.

Lõige 4 sätestab, et ühele päevale langevate ülesannete vastuvõtmisel peab advokaat tagama, et vastuvõetavate ülesannete arv võimaldab kõikide ülesannete nõuetekohast täitmist. Kuivõrd mitme erineva ülesande kvaliteetne täitmine ühe päeva raames ei saa olla alati mõistlikult võimalik, peab advokaat arvestama võimaliku juhatuse järelevalve raames täpsemate ja põhjalikumate selgituste andmisega selle kohta, kuidas teenuse osutamine ajaliselt toimus ja kuidas kvaliteedinõuded tagati (olulisemad teenuse sisu puudutavad nõuded on antud lahtise loeteluna § 3 lg 2).

¹ Vt juhatuse istungi protokoll 24.01.2012, p 1.2;

Lõige 5 sätestab, riigi õigusabi infosüsteemi väliselt vastuvõetud tellimuse korral puudub advokaadil volitus riigi õigusabi saaja esindamiseks või kaitsmiseks. Advokaadi tegutsemisel olukorras, kus ta ei ole tellimust vastu võtnud riigi õigusabi infosüsteemis, on käsundita asjaajamise tunnused ja advokatuur ei kiida sellist asjaajamist heaks. Taolises olukorras ei ole advokaadile ka tasu maksmine põhjendatud.²

Juhendi § 6 (tellimuse vastuvõtmisest riigi õigusabi infosüsteemis) sätestab riigi õigusabi tellimuste vastuvõtmise tingimused riigi õigusabi infosüsteemis. **Lõike 1** kohaselt on oluline, et advokaat tutvuks tellimuse sisu ja lisatud materjalidega enne tellimuse vastuvõtmist, veendumaks, et ei esine asjaolusid, mis välistavad tellimuse täitmist, sealhulgas, et advokaadil on piisav kompetents ja ajaline ressurss asjaga nõuetekohaseks tegemiseks. Kui riigi õigusabi infosüsteemi sisestatud informatsioon ei ole piisav otsuse langetamiseks, on soovituslik võtta ühendust tellimuse sisestanud menetlejaga ja täpsustada tellimuse asjaolusid.

Lõike 2 kohaselt peab advokaat pärast tellimuse vastuvõtmist viivitamatult ühendust võtma kliendiga ja selgitama riigi õigusabi osutamise tingimusi ja edasist kulgu. Praktikas ei ole viivitamatu ühenduse saamine alati võimalik, kuid sellisel juhul peab advokaat tegema mõistlike pingutusi selleks, et kliendiga oleks võimalik suhelda enne kliendi õigusi ja kohustusi puudutavate menetlustoimingute- või tähtaegade saabumist. Ilma kliendiga kontakti saavutamata on raske ja sageli lausa võimatu rääkida teenuse osutamisel nõutud kvaliteedi tagamisest Juhendi § 3 mõttes. Esialgne suuline nõustamine kui õigusliku esmaabi andmine on üldjuhul äärmiselt oluline, kuna selle käigus kvalifitseeritakse vaidlus, mis määratleb kõigi järgnevate toimingute suuna. Advokaat peab riigi õigusabi saajale selgitama, millistel tingimustel on isikule riigi õigusabi antud, milline on advokaadi roll konkreetses menetluses, mis dokumendid on vajalikud ja muud asjakohast. Olukorras, kus klient süstemaatiliselt hoidub kõrvale või keeldub suhtlemast, kuid riigi õigusabi on määratud, peab advokaat kontakti saavutamata korral lähtuma kliendi eeldatavatest huvidest oma asjatundliku ja parima äranägemise järgi, kuid sellisel juhul peab olema advokaat valmis selgitama ka pingutusi, mida kliendiga kontakti saavutamiseks on tehtud.

Lõige 3 sätestab, et kui advokaadile teadaolevalt on klienti eelnevalt esindanud või kaitsnud kokkuleppeline advokaat, teavitab ta viimast ülesande vastuvõtmisest. Tegemist on üldise kollegiaalsuse nõudega, mis kehtib asja ajamisel nii lepingulisel esindamisel kui riigi õigusabi osutamisel.

Juhendi § 7 (kohustuslikus korras täitmiseks saadetud tellimused) kohaselt tuleb advokaadi riigi õigusabi infosüsteemi töölauale kohustuslikus korras täitmiseks saadetud tellimused viivitamata vastu võtta. Vastavalt advokatuuri juhatuse 11. detsembri 2012. aasta otsusele, juhindudes advokatuuril seaduse alusel lasuvast kohustusest riigi õigusabi osutamise tagamiseks, olukorras, mil advokatuuril ei õnnestu leida riigi õigusabi osutamiseks advokaati, on kollegiaalsuse põhimõttest tulenevalt riigi õigusabi osutamise kohustatud vastu võtma eelkõige riigi õigusabi osutamise piirkonnas riigi õigusabi osutav advokaat, kes on tähestikulises järjestuses nimekirjas olev järgmine advokaat. Advokaatide järjestus tekib tähestikulises järjekorras. Taotluse vastu võtnud advokaadile edastatakse uus taotlus vastuvõtmiseks, kui järjestus on ammendunud; taotluse vastuvõtmisest keeldunud advokaat jääb järjestuse algusesse. Täiendavalt on juhatus 11. detsembril 2012. aastal otsustanud, et riigi õigusabi taotlusi edastatakse vastuvõtmiseks riigi õigusabi liigi põhiselt, v.a riigi õigusabi liikides „õigusdokumendi koostamine“ ja „isiku muu õigusnõustamine või muu

² Vt juhatuse istungi protokoll 19.02.2013, p 5;

esindamine“, kus taotlused edastatakse ka vastavalt neile riigi õigusabi liikidele, millele vastab taotluse sisu õigusharu mõttes.³

Kui riigi õigusabi tellimus saadetakse advokaadile kohustuslikus korras täitmiseks koos kantsleri esildisega, on advokaadil vastavalt „Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise kord ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamisega kaasnevate kulude hüvitamise ulatus ja kord“ punktile 11¹ taotleda antud asjas riigi õigusabi tasule koefitsiendi 1,5 kohaldamist. Koefitsiendi kohaldamiseks tuleb esitada esildis koos riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramise taotlusega vastavalt kohtule, prokuratuurile või uurimisasutusele.

Advokatuuriseaduse § 64¹ lg 1 kohaselt võib advokatuuri liige keelduda temale määratud ülesande vastuvõtmisest ja täitmisest üksnes riigi õigusabi seaduses sätestatud juhtudel ja korras. Seega on advokaadil, kes on kohustatud riigi õigusabi osutamise vastu võtma, võimalik keelduda riigi õigusabi osutamisest järgmistel alustel:

1. huvide konflikt – juhul, kui advokaat samas asjas on osutanud või osutab õigusteenust kliendi huvidega vastuolus olevate huvidega isikule ning juhul, kui advokaadi enda või tema abikaasa või lähedase sugulase või tema abikaasa lähedase sugulase huvid samas asjas on vastuolus riigi õigusabi saaja huvidega;
2. seaduse kohaselt ei ole lubatud õigusteenust osutada – sellisel juhul on advokaat kohustatud esitama konkreetse seadusliku aluse, nt TsMS § 218 lg 3 (hagimenetluses Riigikohtus võib menetlusosaline menetlustoiminguid teha ning avaldusi ja taotlusi esitada üksnes vandeadvokaadi vahendusel; hagita menetluses võib menetlusosaline Riigikohtus menetlustoiminguid teha ning avaldusi ja taotlusi esitada ise või advokaadi vahendusel);
3. suur töökoormus – kuid seda üksnes juhul, kui advokaat on enne taotluse talle edastamist märkinud end RIS-s riigi õigusabi mitte osutavaks advokaadiks kas antud riigi õigusabi liigi osas või tervikuna ega ole vahepeal vastu võtnud uusi tellimusi riigi õigusabi asjades; lisaks olukorras, mil advokaadil on varem samale ajale kokkulepitud menetlustoiming või kohtuistung;
4. advokaadi kutseoskused ja –teadmised selles valdkonnas ei võimalda kliendi huve parimal võimalikul viisil kaitsta; antud alusele tuginedes on kohustuslik tuua välja vajalikud põhjendused.

Lõige 3 sätestab, et juhul, kui advokaat on keeldunud kohustuslikus korras täitmiseks saadetud tellimuse vastuvõtmisest, peab advokaat olema valmis selgitama advokatuuri juhatusele keeldumise põhjust ja selle aluseks olevaid asjaolusid.

Juhendi § 8 (advokaadi volitusest riigi õigusabi osutamisel) sätestab, et riigi õigusabi osutamisel tõendab advokaadi volitust riigi õigusabi saaja esindamiseks või kaitsmiseks advokaadi kinnitus, et teda on määratud riigi õigusabi osutama. Vajadusel väljastab advokatuur advokaadi nimetamise kohta kinnituse.

Volituste tõendamisel on soovituslik lähtuda Eesti Advokatuuri juhatuse 18.12.2007. a otsusega (Eesti Advokatuuri juhatuse istungi protokoll 18.12.2007, muudetud Eesti Advokatuuri juhatuse 19.06.2012. a otsusega) kinnitatud juhendist „Juhend volituste tõendamiseks seoses advokaadi volituse eelduse kehtetuks tunnistamisega“.

³ Vt juhatuse istungi protokoll 11.12.2012;

Advokatuuri juhatus on volituste osas 24.01.2012. a toimunud istungil märkinud, et kui kokkuleppelise advokaadi puhul lepitakse advokaadi volitused ja ülesanded kliendiga kokku kliendilepingus, siis riigi õigusabi korras õigusteenuse osutamisel tulenevad advokaadile volitused kliendi esindamiseks seadusest ja eelkõige õigusabi andmise määrusest, eraldiseisvat käsundit advokaadile ei anta. Kui kliendil on ühe asja raames mitu nõuet, peab riigi õigusabi osutamine olema piiritletud selle konkreetse nõudega, mis riigi õigusabi andmise määrukses on määratletud. Kui advokaat näeb, et kliendil on antud asja raames veel täiendavaid õigusi, kuid need väljuvad määratud riigi õigusabi raamest, on advokaat lojaalsuskohustusest tulenevalt kohustatud nendest õigustest riigi õigusabi saajat teavitama, kuid see ei anna advokaadile volitust esindada riigi õigusabi raames isikut kõikvõimalike õiguste osas.⁴

Advokatuuri juhatus on 27.11.2012. aasta toimunud istungil märkinud, et eetikakoodeksi § 8 lg 2 sätestab muuhulgas, et kui klient on õigusteenuse lepingus piiranud advokaadi õigust teatud kaitsmis- või esindusviise või -vahendeid kasutada, on see piirang advokaadile kohustuslik. Sama põhimõtet saab laiendada ka riigi õigusabi saaja antud volitustele, mida piirab lisaks seadusele, riigi õigusabi andmise määruksle ka riigi õigusabi saaja tahe⁵.

Juhendi § 9 (riigi õigusabi osutaja asendamine) reguleerib riigi õigusabi osutaja asendamise küsimust.

Riigi õigusabi seadusest tulenevalt peab advokaat riigi õigusabi saajat esindama menetluse algusest lõpuni, asja lõpliku lahendamiseni (st asjast loobumiseni, poolte kokkuleppe saavutamiseni, korralise edasikaebamise võimaluste ammendumiseni vms). Ajavahemikuks, mil advokaadi osavõtt menetlusest on takistatud (nt puhkus, haigus vmt), võib advokaat nimetada asendaja. Sel moel on võimalik vältida menetluste venimist. Samas tuleb tagada, et asendaja määramisel ei saaks kahjustada riigi õigusabi saaja huvid. Advokaadi sage vahetumine võib tähendada, et konkreetsetel ajahetkedel asja ajaval advokaadil ei ole piisavalt aega asjaga tutvumiseks ning õigusteenuse kvaliteet langeb. Samuti peab kliendil olema selge ülevaade ja arusaam, millisel ajahetkel kes tema asja ajab ja kelle poole ta pöörduda saab.

Juhendi § 10 (riigi õigusabi jätkuvus) sätestab riigi õigusabi jätkuvuse põhimõtte. Riigi õigusabi seaduse §-s 17 on sätestatud riigi õigusabi jätkuvuse põhimõtte, mida on rõhutatud ka Euroopa Liidu Nõukogu 27.01.2003 direktiivis 2002/8/EC (art 9). Seaduse kohaselt säilib õigus riigi õigusabile ka juhul, kui üks riigi õigusabi liik teiseneb teiseks liigiks (nt lõpetatakse väärteomenetlus, kuna teos esinevad kuriteo tunnused ja seega alustatakse kriminaalmenetlust - sellisel juhul jätkab varasemalt määratud advokaat riigi õigusabi osutamist täiendavate formaalsusteta), samuti laieneb kohtumenetluses riigi õigusabi saanud isiku õigus riigi õigusabile ka samas asjas tehtud kohtulahendi edasikaebamise või sundtäitmise menetlusele, kusjuures edasikaebamise puhul ei sõltu riigi õigusabi jätkuvus sellest, kas erikaebuse/määruskaebuse, apellatsiooni või kassatsiooni on esitanud riigi õigusabi saaja ise või tema vastaspool. Kui klient loobub õigusest edasi kaevata, tuleb vastav keeldumine vormistada kirjalikult taasesitatavas vormis. Kirjaliku vormi vajadus puudub olukorras, kus lahendi aluseks on kokkulepe, kuivõrd kokkuleppe sõlmimise juurde kuulub vältimatult kokkuleppe tagajärgede (s.h väga piiratud kaebevõimaluse või selle puudumise) selgitamine.

⁴ Vt juhatuse istungi protokoll 24.01.2012;

⁵ Vt juhatuse istungi protokoll 27.11.2012, p 19;

Juhendi §-s 11 (advokaadi keeldumine riigi õigusabi osutamisest) on reguleeritud advokaadi võimalused keelduda riigi õigusabi osutamisest. Riigi õigusabi seaduses on üldpõhimõttena ette nähtud, et riigi õigusabi osutajaks määratud advokaat ei või keelduda isikule riigi õigusabi osutamisest ega lõpetada isikule õigusteenuse osutamist enne asja lõplikku lahendamist. Riigi õigusabi osutaja on kohustatud isiku asja ajama lõpuni, see tähendab pooltevahelise vaidluse lõpliku lahendamiseni, nt asjast loobumiseni, poolte kokkuleppe saavutamiseni, korraliste edasikaebamise võimaluste ammendumiseni vms. Advokatuuri juhatus on 16.04.2013. aasta toimunud istungil märkinud, et kuivõrd advokaat on kohustatud õigusteenust osutama asja lõpliku lahendamiseni, hõlmab see ka menetluskulude menetlemist⁶.

Vaid seaduses sätestatud juhtudel on advokaadil võimalik keelduda riigi õigusabi osutamisest. Advokaat võib keelduda riigi õigusabi osutamisest, kui riigi õigusabi saaja taotleb seadusega vastuolus oleva huvi kaitset või kui riigi õigusabi saaja väidetav nõue ei põhine seadusel või kui puudub protsessuaalne võimalus kaitsta riigi õigusabi saaja õigusi ja huve. Sellisel juhul piirdub riigi õigusabi osutamine sellega, et advokaat põhjendab kirjalikult nimetatud asjaolusid riigi õigusabi saajale. Riigi õigusabi osutaja ei või isikule õigusteenust osutada ja on kohustatud lõpetama juba alustatud õigusteenuse osutamise, kui esineb võimalus huvide konfliktiks. Lisaks on advokaadil võimalik advokatuuri juhatuse nõusolekul lõpetada õigusteenuse osutamine advokatuuriseaduse § 44 lõikes 5 ettenähtud alusel, s.o juhul kui õigusabi saaja on esitanud nõude, mille täitmiseks advokaat peab rikkuma seadust või kutse-eetika nõudeid ja ei ole vaatamata advokaadi selgitustele vastavast nõudest loobunud või juhul, kui ta on kohtu poolt vabastatud kutsesaladuse hoidmise kohustusest esimese astme kuriteo ärahoidmiseks.

Nimetatud olukordades peab advokaat teavitama ka klienti õigusteenuse osutamise lõpetamisest ja selgitama selle põhjusi.

Juhendi § 12 (riigi õigusabi osutaja vahetamine) sätestab riigi õigusabi osutaja vahetamise korra. Advokaadi vahetamine võib toimuda kas poolte kokkuleppel või näiteks ka juhul, mil seni riigi õigusabi osutanud advokaadil ei ole seadusest tulenevalt võimalik jätkata õigusteenuse osutamist. Selliseks takistuseks võib olla näiteks riigi õigusabi osutanud vandeadvokaadi abi keeld esindada või kaitsta klienti Riigikohtus, samuti ka juhud, mil advokaat arvatakse või heidetakse advokatuurist välja või tema kutsetegevus peatatakse või ta sureb. Uus riigi õigusabi osutaja jätkab isikule õigusteenuse osutamist sealt, kus see senisel advokaadil pooleli jäi. Lõikes 2 sätestatud alusel (kolmepoolne kokkulepe) advokaadi vahetamise korral on oluline märkida, et uue advokaadi otsimist ei korralda riigi õigusabi infosüsteem.

Juhendi § 13 lõike 1 (riigi õigusabi osutamise lõppemine) kohaselt teavitab advokaat riigi õigusabi osutamise lõpetamisel riigi õigusabi saajat, et asi on lõppenud. Vastav teavituskohustus hõlmab kohtumenetluste puhul kohustust selgitada riigi õigusabi andmise ajal tehtud viimase kohtulahendi tagajärgi. Riigi õigusabi asi lõpeb näiteks asjast loobumisel, poolte kokkuleppe saavutamisel või korralise edasikaebamise võimaluste ammendumisel, lõplahendi jõustumisel vms.

Lõikest 2 tulenevalt peab advokaat pärast riigi õigusabi osutamise lõpetamist ja tasude taotlemist märkima vastuvõetud tellimuse riigi õigusabi infosüsteemis lõpetatuks.

⁶ Vt juhatuse istungi protokoll 16.04.2013, p 1.3;

Advokatuuri juhatus on 02.04.2013. a toimunud istungil märkinud, et advokatuuriseaduse § 64¹ lõike 2 kohaselt peab advokatuuri juhatus tagama riigi õigusabi katkematu korralduse ja osutamise ning riigi õigusabi mõistliku kättesaadavuse. Täiendavalt sätestab riigi õigusabi seaduse § 20 lõige 3, et riigi õigusabi osutava advokaadi advokatuurist väljaarvamise või väljaheitmise või tema kutsetegevuse peatamise või advokaadi pikaajalise töövõimetuse või surma korral, samuti muul seaduses sätestatud juhul määrab advokatuur senise riigi õigusabi osutaja, riigi õigusabi saaja, kohtu, prokuratuuri või uurimisasutuse taotluse alusel või omal algatusel uue riigi õigusabi osutaja. Nimetatud kohustuste täitmiseks, st riigi õigusabi protsessi jälgimiseks ja vajadusel vastavaks reageerimiseks, aga ka tellimuste mahu ja eelarveliste vahendite planeerimiseks on vajalik, et advokatuurile oleks teada tõene olukord, millistes riigi õigusabi asjades on riigi õigusabi osutamine pooleli ning millistes asjades on riigi õigusabi osutamine lõpetatud. Võttes arvesse advokatuuri kohustust tagada riigi õigusabi katkematu korraldus leiab juhatus, et pärast riigi õigusabi asja lõplikku lahendamist, st lõpplahendi jõustumist ja osutatud õigusabi eest tasude ja hüvitatavate kulude väljamaksmist, peab advokaat märkima riigi õigusabi infosüsteemis vastuvõetud tellimuse lõpetatuks ja advokaat peab ise mõistlikult jälgima nimetatud põhimõttest kinnipidamist.